

顏明仁

Vilian Ispalidav

Isbukun Bunun

郡群布農語

教育部 102 年度原住民族語文學獎

—新詩組、散文組優選

❖ 創作理念

Isia tastu saba painsanancin, inak asang hai minu ima taulushu, niin haiap tu sintukukuabin lumahan. Laupaku lumah mas habas tu lumah hai niin iskalumah maszang, kaiunian hai niin amin mamaszang.

Maisna sia hudas tu sintatahu, asa kata tu macingna sahal imita Bunun tu lumah.

近百年來，我的部落在非自願的情況下遷徙達五次之多，對傳統家屋的構成與意義已模糊不清。現在因生活方式已改變，現代家屋和傳統家屋格局和建材不相同，意義也就不同了。

從祖父的談話中，讓我們晚輩對傳統家屋有更深層的認識。

散文

Bunun tu Lumah

Pun supahin tu painsanan katsia bukzav tu Vilian, madas mas tastu lumah kusia mai-asang minamu masinauba tu lusan lumah. Masa kanahtungin linusan, sadu mas maitastu lumah kazin tacini tu madaingaz, uncinian malanuhu sia tanngadah lukis tu batu, dusa ima hai matanud mas vahvah, manii aiza iliskinun. Saduan mas Vilian, at macinsu siza danum kaudip, ispahud danum mas hudas, malsisivit hudas saicia, at tupa saicia tu, “Malanuhua! Namudaukdauk kata mapatahu.”

“Hudas! Mazbin iliskinun su i?” Kavava Vilian tusingav mas hudas. Cinsivus hudas malbuntu samantuk Vilian, at tupa tu, “Sadu maikingna tu kabahlu kalumah, cinliskin saikin mas imita Bunun habas lumah tu sinkauni sinmas sintukua.”

Bunun habas lumah hai mungab mamaszang, laupang hai bistav iskalumah, masa taulushulushuin, kanasia taudancia supahin iskalumah, aiza makulukis, makubatu, makupadan, maku batakan, makulukis kalkal kalumah. Bunun lumah hai, kabangkal, tanangaus hai daisah, mantan iku hai kalumahan. Malvavaz baning sia lumah, mantanavili hai pit i-ian mas nakaunus bunun, mantanaskaun hai paitubabu, dadaza baning hai aiza mas tatapa. Silas baning hai vilisan mas haimangsut. Taniku mishang hau hai patcilasan, ilumah mastan sahusbun. Asabahan mas madaingaz hai mansila sia patcilasan, isia sinbalung tu sapalan hai asabahan mas tastu lumah, aizan mishang mas bukzavan. Masial tu mataz hai pilumahun mahaltum, makuang tu mataz hai pinataun mahaltum, dahishai pasinasainun insumas vali sintupa tu minkangna kitngab, itkula hai paldipaun mahaltum, aupa nakatsaincia saia.

Latuza Bunun tu lumah hai mapihumis isang tu katuvazan, aizan lumah tu dusa ilav: itatavi hai tunkul, masina sia saia dihanin; manmishang tanangaus tu ilav hai lahahaiban mas bunun.

Mais hanup bananaz, supah isia lumah samu, binis antasban samu at kidaz mas hanup tu bananaz. Mais nii tu katsialan sinsusuaz, tastu hamisan hai tatau mataz, aiza isia lumuh malanhasaz, aiza ubuh mistab hai asa tu taulushu. Aupa niin lumahan mahtu patalia inihumisan, niin amin madadu katdan mas bunun.

Sintupasain tu, latuza Bunun tu lumah hai mapalmamaupa mas siduh, tastu lumah katuvazan. Tunkul hai bunka tu kat uvazan minasia Tama Dihanin, aupa

Tama Dihanin maisaiv inihumisan. Pahasia lumah hai Bunun tu katdan, nii tu mahtu ungadahan mas hanitu mapinkuang pinsanamaz. Masa tunahtungin hudas tahu, minhaiap Vilian. Imita Bunun paliuni lumah tu hansiap hai kahanuasun.

布農族傳統家屋

住在都市多年的飛力安，帶著家人回原鄉參加弟弟新居落成。慶典結束後，看到家族中唯一的耆老，也就是祖父，獨自一人坐在樹底下的石頭上，雙手撐著臉頰，一副若有所思。飛力安發現後，馬上拿著一瓶礦泉水走過去，將礦泉水送給祖父喝，祖父看著他，然後對他說：「你先坐下來，我們慢慢說。」

「祖父！您在想什麼？怎麼一個人坐在這裡呢？」飛力安急著問祖父。祖父慢慢地轉頭注視著飛力安許久，然後說：「看到孫子新居落成，讓我想起布農族傳統家屋的構成與意義。」

布農族傳統家屋平面構造相似，原居地是以石板為主，分散後因地制宜，建材就多元化，以木、石、茅草、竹子、樹皮為建材。空間上布農族的家屋為平面長方形，前半部為庭院，後半部蓋屋。火爐通常左右側都有，左邊是煮人食，右邊是煮豬食。爐灶上有棚架，爐邊牆壁上有食物器架。中柱以後為祭粟倉，為室內最神聖的處所。穀倉隔壁為家長之木床，四牆皆為家人床板，中央有一空地多用途。善終會葬於屋內，橫死葬屋外臉朝東方意指重新來，意外死亡者就地埋葬，因為那是他的永居地。

布農族相信家屋為一個孕育生命的子宮，家屋有二個出口：在屋頂的天窗，它是對天的；正面牆置中的門是人日常出入口。

男人出獵時，家屋頓時成為禁忌之地，深怕觸犯禁忌傷及狩獵的男人。若農作物歉收、年內連死三人、屋內有自殺、幼兒燒死等等都要棄屋遷居。因為家屋失去了孕育生命的功能，也失去了人居住的功能。

換言之，布農族視家屋為傳統文化孕育氏族、家族的一個「子宮」。天窗又將「文化的子宮」連結上「天神」，因為生命由天神所賜。所以住屋是人的居住地，不容邪魔的侵犯、騷擾。聽完祖父講解之後，飛力安恍然大悟。原來布農族傳統家屋的構成與意義是如此高深。